

عنوان مقاله:

بازشناسی ماهیت ساباط در بافتهای تاریخی (نمونه موردی: ساباط های محلات بافت تاریخی نایین)

محل انتشار:

فصلنامه ی پژوهشی شهرسازی و معماری هویت محیط، دوره 1، شماره 3 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

میترا آزاد - استادیار گروه مرمت، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

مهدی سلطانی محمدی - دانش آموخته کارشناسی ارشد دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی

خاطره طالبی - دانش آموخته کارشناسی ارشد، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی

خلاصه مقاله:

ساباط از عناصر معمارانه فضاهای شهری ایران است که هنوز در گذرهای بسیاری از شهرهای تاریخی مانند نایین یافت میشود. بررسی مطالعات موجود در تحلیل مفهوم و ساختار ساباط نشان می‌دهد که از یک سو، عمده این مطالعات و نتایج آنها توصیفی بوده و از سوی دیگر، بر پایه‌های روش شناختی روشنی، استوار نیستند. پژوهش حاضر بر این نکته تکیه دارد که از طریق مورد کاوی ساباط در بافت تاریخی نایین، مبتنی بر تحلیلهای کیفی و کمی، می‌توان به ابعاد جدید از ماهیت ساباط دست پیدا کرد. در این پژوهش از روشهای تفسیری-تاریخی، توصیفی-تحلیلی، تحلیل محتوا و مورد پژوهی استفاده شده است. این مطالعات به کمک اسناد تاریخی، مشاهدات میدانی، مصاحبه مبتنی بر تاریخ شفاهی ساباطها و محلات قرارگرفته در آنها، امکان مدلی ویژه جهت تحلیل ساباطهای بافت تاریخی نایین در قالب مولفه‌های کمی و کیفی را فراهم آورده است. مولفه‌های کمی و کیفی در کنار هم واقعیتها را می‌سازند، اما در این پژوهش به دلیل بررسی دقیق‌تر و همچنین اهمیت و کمبود مطالعات در زمینه شناخت کالبدی ساباطها، این دو بعد به صورت جداگانه در محله‌های بافت تاریخی نایین مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج حاصل از بررسی این مولفه‌ها در بخش کیفی مشخص می‌سازد که با ساخت ساباط و خلق فضای بیشتر به کاربردی نمودن سطح بالای گذر بوده می‌انجامد که این فضای ایجاد شده توسط ساباط محدود به دو بدنه گذر و در نتیجه متعلق به دو ملکی است که در دو سوی گذر استقرار یافته‌اند. با ساخت و استفاده از ساباط کارکردهای ثانویه، اجتماعی، اقلیمی و دفاعی بدان مترتب می‌گردد و از یک عنصر صرفاً پوشاننده گذرها به عنصری چند عملکردی تبدیل می‌شود. یافته‌های پژوهش در بعد مولفه‌های کمی نشان می‌دهد ترکیب حجمی ساباط در تراز بالای گذر بسته به نوع کاربری مد نظر، عرض گذر و ارتفاع بدنه‌ها به صورت باز (با کاربری پل میان خانه‌های مجاور ساباط، تعریف ورودی)، بسته (یک یا چند اتاق) با تعبیه بازشو در نما و نیمه باز با قرار گرفتن ایوان در جلو فضای بسته ساباط، طراحی شده است. همچنین ساباطهایی که کشیدگی شرقی- غربی (ده ساباط) دارند، سایهاندازی بیشتری نسبت به ساباطهای شمالی- جنوبی (پنج ساباط) دارند.

کلمات کلیدی:

گذر، ساباط، تحلیل کیفی، تحلیل کمی، بافت تاریخی نایین

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1192156>

